

II Zagłębiowska Konferencja WOKÓŁ AUTYZMU

KOMUNIKACJA ALTERNATYWNA

Osoby z autyzmem stanowią grupę bardzo zróżnicowaną pod względem werbalnych i pozawerbalnych możliwości porozumiewania się, dlatego też mogą korzystać z różnych form komunikacji alternatywnej i wspomagającej. W pracy z nimi znajdują zastosowanie zarówno znaki manualne jak i obrazki, pismo czy różnorodne systemy graficzne.

Dobór właściwej metody powinien być zgodny z indywidualnymi preferencjami danej osoby. Dostosowujemy formy komunikacji do indywidualnych potrzeb dzieci. Te z nich, które porozumiewają się mową werbalną, uczą się nią posługiwać adekwatnie do sytuacji społecznych, doskonałą umiejętności prowadzenia dialogu, korygują wady wymowy, usprawniają motorykę narządów mowy oraz słuch fonematyczny.

U dzieci niemówiących stosujemy do komunikacji system obrazkowy Piktogramy. Piktogramy dają bezpośrednie i dokładne odniesienie wizualne do danego pojęcia. Za ich pomocą etykietowane są liczne przedmioty i pomieszczenia w placówce, w której się uczą. Ułatwia to dzieciom swobodne korzystanie ze sprzętów i pomocy oraz zwiększa ich samodzielność w podejmowaniu różnorodnych aktywności.

Na bazie piktogramów tworzone są grupowe oraz indywidualne plany dnia i aktywności, a także tablice komunikacyjne i tematyczne.

Uczniowie mogą korzystać z komunikatorów elektronicznych umożliwiających nagranie wielu komunikatów werbalnych (którymi użytkownik może się posługiwać w różnych sytuacjach społecznych).

Makaton jest też wspomagającym i alternatywnym sposobem porozumiewania się. Wykorzystuje on elementy komunikacji totalnej, a więc: słuchowe, migowe (gesty), wzrokowe (symbol graficzny) oraz ustne (mowa).

II Zagłębiowska Konferencja WOKÓŁ AUTYZMU

METODA KNILLA

Zajęcia prowadzone metodą M i CH. Knillów „Świadomość Ciała, Kontakt i Komunikacja” obejmują cztery programy oraz Program Wprowadzający i Program Specjalny.

Podstawowym założeniem tej metody jest fakt, iż dotyk dla rozwoju człowieka jest niezwykle ważny. Przez kontakt fizyczny rozwijają się pierwsze ludzkie emocje i nawiązany zostaje kontakt z otaczającym światem. Kontakt fizyczny ma ogromny wpływ na rozwój dziecka, jego zdrowie, aktywność i komunikację z otoczeniem, a także pewność siebie i poczucie własnej wartości.

W tej metodzie ważną rolę odgrywa ruch, ponieważ ruchy powolne i rytmiczne zmniejszają stopień pobudzenia dzieci, a ruchy nagłe i szybkie sprawiają, że pobudzenie wzrasta. Podstawowym źródłem kontaktu są ręce, które przekazują pozytywne nastawienie i dają poczucie bezpieczeństwa.

Celem nadrzędnym zajęć jest rozwijanie świadomości i wrażliwości dzieci na wzajemne kontakty, sygnały i reakcje.

Niezwykle ważnym elementem tej metody jest muzyka, specjalnie dostosowana do poszczególnych programów. Towarzyszy wykonywanym czynnościom w sposób nieodłączny przez cały czas trwania zajęć. Muzyka zwiększa i stymuluje uwagę dziecka, kieruje nią i motywuje do określonej aktywności. Muzyka podpowiada dziecku jaki będzie kolejny wykonany przez nie ruch.

Proponowane przez Knillów programy rozwijają kontakt społeczny, ruch, a równocześnie są formą zabawy dla podopiecznych. Dają podstawy rozwoju i rozumienia języka ciała. Dzieci nabywają wiedzę o sobie i stosują ją w praktyce. Ćwiczenia pozwalają na rozwijanie świadomości własnego ciała, oraz pozwalają na coraz lepszą kontrolę nad ruchami, co ułatwia komunikację z otoczeniem.

Programy można stosować w każdym wieku, a ich poziom należy dostosować do poziomu rozwoju intelektualnego oraz rodzaju niepełnosprawności fizycznej.

II Zagłębiowska Konferencja WOKÓŁ AUTYZMU

PECS

PECS (Picture Exchange Communication System) to opracowana przez Lori Frost i Andrew S. Bondy metoda komunikacji alternatywnej i wspomagającej, skierowana do osób ze spektrum autyzmu lub z innymi zaburzeniami rozwojowymi. Metoda ta promuje komunikację funkcjonalną w różnorodnych sytuacjach społecznych. Sesję PECS rozpoczyna nauczanie dziecka podawania obrazka przedstawiającego pożądaną rzecz „partnerowi komunikacyjnemu”, który uznaje tę inicjację jako prośbę. Metoda umożliwia skuteczną wymianę informacji: od spontanicznego wyrażania próśb aż do rozwijania umiejętności budowania zdań. W bardziej zaawansowanych fazach uczą się odpowiadania na pytania i komentowania.

Założenia metody PECS bazują na zasadach stosowanej analizy zachowania. Zachowania komunikacyjne są systematycznie nauczone za pomocą stosowania procedur podpowiadania (i ich wycofywania) oraz strategii wzmacniania. W metodzie PECS wyróżnia się 6 faz. Nie są stosowane podpowiedzi słowne, które eliminują w znacznym stopniu uzależnienie się od nich w toku nauczania.

PECS przeznaczony jest dla osób w każdym wieku, posiadających rozmaite trudności komunikacyjne, poznawcze i fizyczne. Rozwijanie komunikacji poprzez PECS ma duży wpływ na rozwój niezależnej mowy czynnej oraz wykształcenie efektywnej komunikacji funkcjonalnej, która jest natychmiastowo użyteczna.

II Zagłębiowska Konferencja WOKÓŁ AUTYZMU

METODA TEACCH

Metoda TEACCH jest to program terapii i edukacji dzieci autystycznych oraz dzieci mających zaburzenia w komunikacji.

Praca z dzieckiem rozpoczyna się od oceny poziomu rozwojowego dziecka, jego profilu psychoedukacyjnego PEP, a także deficytów i mocnych stron podopiecznego. Na podstawie wyników testu PEP-R opracowuje się strategię nauczania, która ma pomóc w realizacji krótkotrwałych i odległych celów nauczania za pomocą ćwiczeń prowadzonych przy stole, od 15 minut do godziny dziennie.

Każde dziecko posiada swój indywidualny program ćwiczeń, który może być również stosowany w środowisku domowym przez rodziców.

Postępy dziecka są rejestrowane przez specjalistę, który na bieżąco modyfikuje program. Kieruje się przy tym najważniejszymi potrzebami wychowanka, które są związane z takimi elementarnymi zdolnościami jak: naśladowanie, motoryka mała i duża, percepcja, koordynacja wzrokowo-ruchowa, czynności poznawcze, komunikacja, mowa czynna, zachowania niepożądane.

Program usprawniający i wspomagający rozwój dziecka autystycznego dostosowuje się do sposobu jego nauczania i specyfiki środowiska, w jakim dziecko żyje.